

Άγιος Ιωάννης Χρυσόστομος: ΛΟΓΟΣ Α΄ Περὶ ἀγάπης - μέρος 1ο

[Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες](#) / [Άγ. Ιωάννης Χρυσόστομος](#) / [Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

ΟΜΙΛΙΑ Α'. Περί αγάπης.

Βουλόμενος ο φιλόανθρωπος Θεός ημών συνδήσαι πάντας αλλήλους, αγαπητοί, τοιαύτην τοις πράγμασιν ενέθηκεν ανάγκην, ως εν τω του πλησίον συμφέροντι το του ετέρου δεδέσθαι. Και γαρ ο γεωργός ου τοσούτον σπείρει σίτον, όσον αρκέσαι εαυτώ, επει πάλαι και εαυτόν και τους άλλους απώλεσεν αν· και ο στρατιώτης ουχ ίνα εαυτόν διασώση, παρατάττεται προς κινδύνους, αλλ' ίνα και τας πόλεις εν ασφαλεία καταστήση· και ο έμπορος ου τοσαύτα κομίζει όσα αυτώ μόνω αρκέσαι, αλλ' όσα και ετέροις πολλοίς. Επειδή γαρ ετέρως ουκ ηνείχοντο άνθρωποι τα του πλησίον ζητείν, ει μη εις ταύτην καταστήσειεν την ανάγκην, δια τούτο ούτως αυτά συνέζευξεν ο Θεός, και ουκ αφήισι πρότερον επί το οικείον συμφέρον ελθείν μη δια των αλλοτριών συμφερόντων οδεύσαντας. Ουδέ γαρ ένι σωθήναι μη τούτο έχοντα· αλλά, καν την άκραν φιλοσοφίαν ασκήσ, των δε λοιπών απολλυμένων αμελής, ουδεμίαν κτήση παρά τω Θεώ παρρησίαν. Εάν γαρ ψωμίσω τα υπάρχοντά μου, φησίν ο θεός Απόστολος, και παραδώ το σώμά μου ίνα καυθή, αγάπην δε μη έχω, ουδέν ωφελούμαι. Ει δε βούλει μαθείν ηλίκον όπλον εστί το τους αδελφούς επισπάσασθαι, καν άπιστοί τινες είν, και το πράον είναι 63.568 και ήμερον και γλυκύν παρεχόμενον τρόπον, άκουσον τι φησιν αυτός ούτος ο μακάριος Παύλος, προς δικαστήν εισιών άπιστον, κριθησόμενος· Μακάριον ηγούμαι εμαυτόν, μέλλων επί σου κρίνεσθαι. Ταύτα δε έλεγεν ου κολακεύων αυτόν, άπαγε, αλλά δια της ημερότητος κερδάναι βουλόμενος. Διό και εκ μέρους εκέρδανε, και τον δικαστήν είλεν ο τέως κατάδικος είναι νομιζόμενος, και την νίκην αυτός ο χειρωθείς ομολογεί λαμπρά τη φωνή παρόντων απάντων, λέγων·

Εν ολίγω με πείθεις, Χριστιανόν γενέσθαι. Τι ουν ο Παύλος; Ευξαίμην αν έγγωγε μη μόνον σε, αλλά και τους παρόντας άπαντας τούτο γενέσθαι όπερ εγώ. Όταν ουν εκείνος μεν τοσούτον απαιτή μέτρον, ημείς δε μηδέ το έλαττον παρέχωμεν, τίνος εσόμεθα συγγνώμης άξιοι; Και μη το δείσθαι ετέρου αισχρόν τι είναι νόμιζε· της γαρ αφάτου σοφίας του Θεού τούτο γέγονεν έργον. Ει γαρ αλλήλων χρήζομεν, και ουδέ η της χρείας ανάγκη συνάγει εις φιλίαν ημάς· ει αυτάρκεις ήμεν, ουκ αν ήμεν θηρία ατίθασσα; Βια και ανάγκη ημάς υπέταξεν ο Θεός αλλήλους, και καθ' εκάστην συγκρουόμεθα αλλήλους ημέραν· ει τούτον περιείλε τον χαλινόν, τις αν ταχέως ηράσθη της του πλησίον φιλίας; Διά γαρ τούτο μίαν οικίαν ημίν τον κόσμον έδω 63.569 κεν ο Θεός, και ένα ανήψε πάσι λύχνον, τον ήλιον, και ένα εξέτεινεν όροφον, τον ουρανόν, και μίαν ανήκε τράπεζαν, την γην. Και ου τω μεν πλουτούντι πλέον και τιμιώτερον, τω πέννητι δε ευτελέστερον και έλαττον εχαρίσατο, ίνα πολλήν και αδιάσπαστον την προς αλλήλους ένωσιν έχωμεν, και μη τις έχη λέγειν, Ο δεινά μοι φίλος ουκ έστιν, ουδέ συγγενής, ουδέ γείτων, ουδέ έχω

τι κοινόν προς αυτόν· πως προσελεύσομαι, πως διαλέξομαι; Ουδέ όσσην φίλους προς φίλους επιδεικνυσθαι χρη την εγγύτητα, τσαύτην ημάς έχειν δει την προς αλλήλους οικείωσιν, αλλ' όσσην μέλος προς μέλος. Και ώσπερ ουκ αν δύναιο λέγειν· Ποθεν μοι οικειότης και εγγύτης προς αυτόν; καταγέλαστον γαρ τούτο· ούτως ουδέ περί του αδελφού δυνήση τούτο ειπείν. Ει γαρ μηδέ συγγενής μηδέ φίλος εστί, αλλ' άνθρωπός εστι, της αυτής σοι μετέχων

φύσεως, τον αυτόν έχων Δεσπότην, και εν τω αυτώ κόσμω γενόμενος. Επί μεν γαρ των χρημάτων τους μηδέν οφείλοντας επαινούμεν· επί δε της αγάπης τους διηνεκώς οφείλοντας αποδεχόμεθα και θαυμάζομεν. Πειθώμεθα τοίνυν και συνάπτωμεν εαυτούς αλλήλοις, καν βούληταί τις αποστήναι, μη συ απορραγής, μηδέ το ψυχρόν εκείνο φθέγγη ρήμα· Εάν φιλή με, φιλώ· εάν δε μη φιλή με οφθαλμός ο δεξιός, εξορύττω αυτόν· αλλ' όταν σε μη βούληται φιλείν, τότε πλείονα επιδεικνυσο την αγάπην, ίνα αυτόν επισπάση· και γαρ μέλος εστί· το δε μέλος όταν υπό τινός ανάγκης αποσχίζεται του λοιπού σώματος, πάντα ποιούμεν, ώστε ενώσαι πάλιν αυτό, και πλείονα πρόνοιαν επιδεικνύμεθα τότε. Και γαρ πλείων ο μισθός, όταν μη βουλόμενον φιλείν εφελκύση. Ει δε επί αρίστου κελεύει καλείν τους μη δυναμένους ημίν αντιδούναι, ίνα αυξηθή τα της αντιδόσεως· πολλώ μάλλον επί φιλίας τούτο δει ποιείν. Ο μεν γαρ φιλούμενος φιλών, απέδωκέ σοι την αμοιβήν· ο δε φιλούμενος και μη φιλών, τον Θεόν ανθ' εαυτού σοι χρεώστην κατέστησε. Και χωρίς δε τούτων, όταν μεν φιλή σε, ου πολλής δείται της σπουδής· όταν δε μη φιλή, τότε σου χρείαν έχει της αντιλήψεως. Μη τοίνυν την αιτίαν της σπουδής αιτίαν ποιού ραθυμίας, μηδέ λέγε, ότι Επειδή νοσεί, δια τούτο αυτού αμελώ· και γαρ νόσος εστί η κατάψυξις της αγάπης· αλλά συ θέρμανον το καταψυχθέν· το γαρ σφόδρα φιλείσθαι εθέλειν, από του σφόδρα φιλείν γίνεται. Όταν μεν γαρ μη σφόδρα περί τινά ώμεν διακείμενοι, ουδέ της παρ' εκείνου σφοδράς δεόμεθα φιλίας, καν μέγας η, καν περιφανής· όταν δε θερμώς τινα και γνησίως φιλώμεν, καν ευτελής η, καν μικρός ο φιλούμενος, μεγίστην τιθέμεθα δόξαν το παρ' εκείνου φίλτρον. Ει δε αδελφώ χρήσασθαι ουκ οίδας, πότε δυνήση αλλοτρίω χρήσασθαι καλώς; ει το μέλος το σον ουκ επίστασαι μεταχειρίσαι, πότε τον έξωθεν επισπάσασθαι δυνήση και συνάψαι εαυτώ; Βούλει μη ακούειν κακώς; ουκούν μηδέ λέγε. Επιθυμείς επαινείσθαι; ουκούν εγκωμιάζε. Ελεείσθαι βούλει; ουκούν ελέει. Συγγνώμης θέλεις τυχείν; ουκούν μεταδίδου. Θελεις μη πλεονεκτείσθαι; ουκούν μη άρπαζε. Τοιούτοι περί τους πλησίον γινώμεθα, οίους περί ημάς εκείνους είναι βουλόμεθα. Ωσπερ γαρ ψυχή άνευ σώματος ου καλείται άνθρωπος, ουδ' αυ σώμα άνευ ψυχής, ούτως ουδέ αγάπη προς Θεόν, εάν μη έχη ακόλουθον και την προς τον πλησίον αγάπην. Βούλει θεραπεύειν τον δείνα; ου κωλύω, αλλά μη

εις 63.570 ετέρου λύπην· ου γαρ ίνα κατ' αλλήλων συνταττώμεθα, διδάσκαλοι ημίν εδόθησαν, αλλ' ίνα πάντες αλλήλοις συνταττώμεθα. Διά τι εις ει; δια τι ουκ εργάζη πολλούς; δια τι μη γίνη δημιουργός αγάπης; δια τι μη κατασκευάζεις φιλίαν το μέγιστον της αρετής εγκώμιον; Ωσπερ γαρ το εκ συνθήκης είναι κακούς μάλλον παροξύνει τον Θεόν, ούτως το εν ομονοία είναι αγαθούς μάλλον ευφραίνει. Μη γίνου μετά πολλών επί κακία· κατασκευάσόν σοι φίλους προ των οικιών, προ των άλλων απάντων. Ει ο ειρηνοποιός υιός Θεού, και ο φίλους κατασκευάζων πόσω μάλλον; ει ο καταλλάττων μόνον, υιός Θεού καλείται, ο τους καταλλαττομένους φίλους ποιών, τίνος ουκ έσται άξιος; Ει γαρ ο μεν διάβολος εχθρούς ημάς κελεύει πάσι γίνεσθαι, ο δε Θεός ασπάζεσθαι και φιλείν· και ο μεν τω πηλώ και τη πλινθεία προσηλώσας (τούτο γαρ εστιν ο πλούτος), ουδέ τας νύκτας αφήσιν αναπνεύσαι μικρόν· ο δε της μεν περιττής ταύτης και ανονήτου φροντίδος αφήσι, κελεύει δε συνάγειν τους θησαυρούς εν τοις ουρανοίς, ουκ εκ της εις ετέρους αδικίας, αλλ' εκ της οικείας δικαιοσύνης· κακείνος μετά τους πολλούς ιδρώτας και ταλαιπωρίας ου μόνον ου δύναται προστήναι κολαζομένοις ημίν εκεί, και κακώς πάσχουσι δια τους αυτού νόμους, αλλά και επιτείνει την φλόγα· ούτος δε και ποτήριον ημίν επιτάξας δούναι ψυχρόν, ουδέ τούτου τον μισθόν και την αμοιβήν αφήσιν ημάς απολέσαι ποτέ, αλλά μετά πολλής αντιδίδωσι της δασιλείας· πως ουκ εσχάτης ανοίας, την ούτω προσηνή δεσποτείαν και τοσούτων γέμουσαν αγαθών μη φιλούντας, αχαρίστω και αγνώμονι δουλεύειν τυράννω, και ουδέν ούτε ενταύθα

ούτε εκεί δυναμένω τους πειθομένους αυτώ και προσήκοντας ωφελείν; Μη ουν δυσχεράνητε τοις ειρημένοις· και γαρ εγώ τον φιλούντά με, ουχ όταν επαινή με μόνον, αλλά και όταν εγκαλή διορθούσθαι, τότε φαίην αν μάλιστά με φιλείν. Το μεν γαρ απλώς πάντα επαινείν, και τα καλώς έχοντα και τα μη καλώς, ουκέτι φιλούντος, αλλ' απατεώνος και είρωνος· το δε επαινείν μεν, αν τι των δεόντων γίνηται, εγκαλείν δε, αν τι διημάρτηται, τούτο φίλου και κηδεμόνος εστί. Τον μεν ουν εχθρόν ουδέ επαινούντα δέχομαι, τον δε φίλον και εγκαλούντα προσίεμαι· εκείνος καν φιλή με, αηδής εστιν· ούτος καν τραυματίζη με, ποθεινός εστιν· Αξιοπιστότερα γαρ, φησί τραύματα φίλου, η εκούσια φιλήματα εχθρού. Ο μεν γαρ καν δικαίως καν αδίκως εγκαλή, ουκ ονειδίσαι, αλλά διορθώσαι βουλόμενος τούτο ποιεί· ο δε καν δικαίως εγκαλή, ουχί διορθώσαι, αλλ' εκπομπεύσαι μάλλον σπουδάζων τους ελέγχους επάγει. Ωστε ουδέν ομονοίας ίσον, αγαπητοί· ο γαρ εις πολλοστός εστιν ούτως. Αν γαρ ομόψυχοι ώσι δύο η δέκα, ουκέτι εις εστιν ο εις, αλλά δεκαπλασίων έκαστος αυτών γίνεται· και ευρήσεις εν τοις δέκα τον ένα, και εν τω ενί τους δέκα· καν εχθρόν έχωσιν, ο τω ενί προσβαλών, ως τοις δέκα προσβαλών, ούτως αλίσκεται. Ηπόρησεν ο εις, αλλ'

ουκ ἔστιν ἐν ἀπορία· τῷ γὰρ μείζονι μέρος το ἀποροῦν συσκιάζεται. Ἐκαστος τούτων εἴκοσι χεῖρας ἔχει καὶ εἴκοσιν ὀφθαλμούς καὶ πόδας τοσούτους, καὶ ψυχὰς ἔχει δέκα· οὐ γὰρ τοῖς ἑαυτοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐκείνων ἐργάζεται πάντα. Εἰ δὲ καὶ ἑκατὸν γένοιτο, τὸ αὐτὸ ἔσται πάλιν. Ὁ αὐτὸς καὶ ἐν Περσίδι καὶ ἐν Ῥωμῇ δύναται εἶναι, καὶ ὅπερ ἡ φύσις οὐ δύναται, ἰσχυρὸν ἢ τῆς ἀγάπης δύναμις. Ἐάν οὖν χιλίους ἔχη φίλους ἢ δισχιλίους, ἐννόησον πῶς πάλιν υπερβήσεται τὰ τῆς δυνάμεως. Τὸ γὰρ θαυμαστὸν τούτῳ ἐστὶ, τὸ χιλιοστὸν 63.571 ποιῆσαι τὸν ἕνα. Τίνος οὖν ἕνεκεν οὐ κτώμεθα τὴν δύναμιν τῆς ἀγάπης, καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ ἑαυτοῦ καθιστώμεν; μέχρι τίνος εἰς ἕνα καὶ δύο περιστώμεν αὐτήν; Καν γὰρ πένης ἢ ο φίλους κεκτημένος, πολλῶν τῶν πλουσίων ευπορώτερος καθέστηκεν· ἄπερ γὰρ αὐτὸς ὑπὲρ ἑαυτοῦ εἰπεῖν οὐκ ἐπιχειρεῖ, τὰ ἅπαντα ὁ φίλος ἀντ' ἐκείνου ερεῖ· καὶ ὅσα οὐ δύναται ἑαυτῷ χαρίσασθαι, δι' ἐτέρου χαρίζεται. Καὶ οὐκ ἔστι παθεῖν κακῶς τὸν ὑπὸ τοσούτων δορυφόρων φυλαττόμενον· οὐ γὰρ τοιοῦτοι τοῦ βασιλέως οἱ σωματοφύλακες ἀκριβεῖς, ὡς οὗτοι. Οἱ μὲν γὰρ ἀνάγκη καὶ φόβῳ τὴν φυλακὴν ἐπιδείκνυνται, οἱ δὲ εὐνοία καὶ ἀγάπῃ· κακείνος μὲν τοὺς φύλακας αὐτοῦ δέδοικεν, οὗτος δὲ τούτοις μάλλον ἢ ἑαυτῷ θαρρεῖ. Καὶ ἄλλως· ποῖον οὕτω τεῖχος ἀρραγές, ἀρμονία λίθων εὐμεγεθῶν ὠχυρωμένον, ἀπόρθητον γίνεται ταῖς τῶν ἐχθρῶν ἐφόδοις, ὡς τὸ σύστημα τῶν ἀλλήλους ἀγαπῶντων καὶ ἐν ὁμοφροσύνῃ περισφιγμένων; τὰς γὰρ τοῦ διαβόλου προσβολὰς ἀποκρούεται· καὶ μάλα εἰκότως. Οἱ γὰρ μετ' ἀλλήλων κατ' ἐκείνου παρατασσόμενοι, ἀήττητοι γίνονται τοῖς αὐτοῦ μηχανήμασι, τὰ λαμπρὰ τῆς ἀγάπης ἐγείρονται τρόπαια. Καὶ καθάπερ αἰ τῆς λύρας νευραὶ πολλαὶ μὲν οὔσαι, εἰς μίαν δὲ νεύουσαι συμφωνίαν, τερπνότατόν τι μέλος ἠχοῦσιν· οὕτως οἱ πρὸς μίαν συγκεκραμένοι γνώμην, εὐήχον ἀνακροῦνται τῆς ἀγάπης φθόγγον· καὶ γὰρ οὐδὲν τῆς ἀγάπης γλυκύτερον γένοιτ' ἂν. Τί οὐκ ἂν ἐργάσαι φίλος γνήσιος; πόσῃ μὲν οὐκ ἂν ἐμποιήσειεν ἡδονήν, πόσῃ δὲ ὠφέλειαν, πόσῃ δὲ ἀσφάλειαν; καν μυρίους θησαυρούς εἴπῃς, οὐδὲν ἀντάξιον γνησίου φίλου. Καὶ καθάπερ τὰ λαμπρὰ τῶν σωμάτων ἄνθος ἀπορρεῖ πρὸς τοὺς πλησίον τόπους· οὕτω καὶ φίλοι, οἱς ἂν παραγένωνται τόποις, τὴν ἑαυτῶν χάριν ἀφίσσιν. Κρεῖσσον οὖν ἐν σκότῳ διάγειν, ἢ φίλων εἶναι χωρὶς. Οὐ γὰρ οὕτω πυρετός κατακαίειν εἴωθε σώματος φύσιν, ὡς τὰς ψυχὰς τὸ κεχωρῖσθαι τῶν φιλουμένων. Τοιοῦτος γὰρ ἐστὶν ὁ τῆς ἀγάπης ἔρως, ὡς τοὺς μὴ συμπαρόντας ἡμῖν, ἀλλ' ἀπόντας, ποθουμένους δὲ, καθ' ἐκάστην φαντάζεσθαι ποιεῖν ἡμᾶς τὴν ἡμέραν· καὶ τῶν μὲν ἐν χερσὶ πάντων ἀφίστησι, μόνῳ δὲ τῷ ποθουμένῳ προσδεσμεῖ τὴν τοῦ φιλοῦντος ψυχὴν. Εἰ δὲ ἀγαπώμενόν τις ὁρῶν, μάλλον δὲ μεμνημένος τούτου, διανίσταται τὴν ψυχὴν καὶ κληρονομία γίνεται τὴν διάνοιαν, καὶ πάντα εὐκόλως φέρει ἐντροφῶν τὴν μνήμη· ὁ τὸν ὄντως ἀγαπήσαι ἡμᾶς καταξιώσαντα ἔχων ἐν διανοίᾳ, καὶ μεμνημένος αὐτοῦ, πότε ἢ λυπηροῦ τίνος αἰσθήσεται, ἢ φοβερόν τι καὶ επικίνδυνον φοβηθήσεται; Οὐδέποτε. Εἰ γὰρ παρὰ ἀνθρώπων δυνατῶν ἀγαπώμενοι φοβεροὶ πάσιν ἐσμεν,

πολλώ μάλλον παρά του Θεού. Καν χρήματα δέη, καν σώματα, καν αυτήν την ψυχήν υπέρ ταύτης δούναι της αγάπης, μη φεισώμεθα. Ου γαρ αρκεί το διαρημάτων λέγειν, ότι αγαπώμεν, αλλά χρη και την εκ των πραγμάτων δεικνύειν απόδειξιν· ουδέ γαρ αυτός δια των ρημάτων μόνον, αλλά και δια των πραγμάτων έδειξε την αγάπην. Ει γαρ εν ταις των μεγάλων οικίαις οικέτης ο τα αυτού, του δεσπότου ποιησάμενος, ου τα αυτού, του δεσπότου πεποίηκεν, αλλά τα του δεσπότου, εαυτού, και ομοίως αυτώ τοις εκείνου κέχρηται, και πολλοί των οικετών μάλλον αυτόν δεδοίκασιν η εκείνον· και επειδή των εαυτού κατεφρόνησεν, ουχί κατεφρόνησε των εαυτού, αλλά μάλλον μειζόνων επέτυχε· πολλώ μάλλον εν τοις πνευματικοίς.

Συνεχίζεται...

Πηγή: paterikiorthodoxia.com